

ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Пугачова І. Я., завідувач відділу сільського господарства

Полтавського обласного еколога-натуралістичного центру учнівської молоді

На сучасному етапі розвитку суспільства одним з головних важелів є ставлення до навколишнього середовища – від руйнівного, споживацького до конструктивного, дбайливого, бережливого, відновлювального. В практиці екологічної освіти все ширше використовуються різноманітні підходи і методи навчання безпосередньо в природі, одним з яких є екологічна стежина. [4] Екологічна стежка - це не лише визначений і обладнаний маршрут, а й простір, який дарує можливість відчутти природу на всіх рівнях. Оскільки у природі все постійно змінюється, то навіть один маршрут екологічної стежки щоразу стає новим відкриттям.

Під час відвідування екологічної стежки увага акцентується на розкритті взаємозв'язків у природі, вразливості природних об'єктів, що дозволяє здійснювати просвітництво в природоохоронному руслі. Саме тому вони називаються природними, природно-пізнавальними, екологічними. [1]

Головне завдання екологічної стежки – навчати дітей впізнавати у природі вивчені живі об'єкти, бачити ознаки їх пристосування до умов існування, біологічні ритми, пояснювати екологічне значення тощо. [2]

Така форма роботи є надзвичайно зручним інструментом в екологічній освіті та вихованні молоді.

Територія Полтавського обласного еколога-натуралістичного центру учнівської молоді (ПОЕНЦУМ), якою прокладена екологічна стежка, є однією з форм ознайомлення вихованців з природою безпосередньо на території закладу та сприяє естетичному, патріотичному й екологічному вихованню дітей. Організація роботи на екологічній стежці впроваджується з метою створення творчого пізнавального простору (освітнього середовища) задля задоволення пізнавальних та фізичних потреб, зняття нервового напруження засобом

взаємодії з природою; безпосереднього спілкування й контакту з природними об'єктами під час спостереження за ними.

Під час руху екскурсійним маршрутом здійснюється засвоєння закономірностей природних процесів, антропогенних факторів, норм екологічно грамотної поведінки (так званий метод „непрямого навчання”). [3] Важливим є наочне підтвердження актуальності природоохоронної діяльності.

Під час проєктування екологічної стежки на території ПОЕНЦУМ ми визначили основні завдання: виховання екологічно грамотної поведінки людини у природі, поширення знань про природу та людину як невід'ємні частини довкілля. Це також і своєрідна навчально-дослідна лабораторія у природних умовах, і база для проведення екскурсій у природу.

Місце створення: плодово-ягідний відділок ПОЕНЦУМ, НДЗД та ділянка ландшафтного дизайну.

Маршрут екологічної стежки „Цікаво про звичне”.

Зупинка 1. „Немає саду без пасіки і немає плодів без бджіл”



На цій зупинці вихованці та відвідувачі дізнаються про користь бджіл, які запилюють рослини, що продовжує життя на Землі, а також дарують цінні продукти. Дізнаються про цікаві факти з їх життя та з історії виникнення бджільництва.

Зупинка 2. „Яблуневий сад”

Цікаві факти про розповсюджене плодове дерево, що належить до родини трояндові (Rosaceae) і з давніх-давен є основною плодовою культурою в нашій країні і єдиною культурою, яку можна вирощувати майже по всій території України.

Знайомство з територією плодово-ягідного саду ПОЕНЦУМ, в якому росте близько 10 сортів яблунь.

Зупинка 3. „Красний сад огорожею, а лоза – виноградом”

Корисні властивості, догляд за культурою, виноградарство, цікаві факти – цю інформацію отримують діти на цій зупинці.

На території плодово-ягідного саду росте 2 сорти винограду: Лідія та Ізабелла.

Зупинка 4. „Вишня та черешня – літнє намисто”

На цій зупинці діти знайомляться з культурними сортами черешні та вишні, дізнаються про значення комах в запиленні їх, про широкий спектр вітамінів і мінералів, які мають плоди даних культур.

Зупинка 5. „Горіхова”

Багато нової та цікавої інформації про горіх волоський, який ще називають „святим для мозку” і „їжею для розуму”.

Зупинка 6. „Срібний абрикос”

Мова йтиме про гінко дволопатеве (*Ginkgo biloba*) — реліктову рослину, єдиний сучасний вид роду гінко, що є єдиним представником родини гінкгові.

Зупинка 6. Готель для комах”



Про те, що комахи дрібні, а користь від них величезна, люди усвідомили вже давно, розпочавши встановлювати для комах спеціальні будиночки. На території ділянки ландшафтного дизайну ПОЕНЦУМ був створений такий будинок для комах. На цій зупинці діти дізнаються про величезне значення комах і в природі, і в житті людини.

Розмічений маршрут стежки спонукає до досліджень, вивчення видового біорізноманіття та відчуття ще невідомого, завжди відкривається новими гранями, нагадуючи нам про безмежну різноманітність і красу природи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байрак О.М. Методичні рекомендації по закладанню екологічних стежок в Полтавській області/О.М. Байрак, Н.О.Стецюк.- Полтава, 1990.-20 с.
2. Гончаренко Г.Є., Совгіра С.В., Тімець О.В., Козинська І.П. Екологічна стежина - одна із форм природоохоронної роботи. - К.: Інтерлінк, 2004. -56 с.
3. Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки „Лісники”) / Дідух Я. П., В. М. Єрмоленко, О. Т. Крижанівська та ін. – К., 2000. – С. 6-7.
4. Методичний посібник „Як створити екостежку та провести природничу школу?»: Г. Плотникова, А. Сагайдак, О. Тарасова та А. Жовтенко за підтримки Програми МАТРА Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Київ, 2011. Екоклуб „Зелена хвиля”.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУ ЖИВЛЕННЯ ВЕНЕРИНОЇ МУХОЛОВКИ (DIONAEA MUSCIPULA)

Ребрик Т. О., учитель біології, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
вчитель-методист

Колос М. А., учениця

Науковий ліцей № 3 Полтавської міської ради

У сучасних містах практично у кожній квартирі є кімнатні рослини. Уподобання квітників досить різні: одні бажають квітучі орхідеї чи фіалки, інші строкате листя бегоній чи монстер, а треті влаштовують міні-грядки на підвіконні. Розглядаючи питання живлення рослин у шкільному курсі «Пізнаємо природу» 6 класу ми зацікавилися рослинами, які стали втіленням таємничості і непізнаності дикої природи. Це так звані хижі рослини. Вони